

Privaatrechtelijke pensioenregelingen

Wijziging van pensioenfonds

Pensioenbrief 2017/43

Holland Casino (HC) ligt in de clinch met haar ondernemingsraad en vakbond FNV over haar beslissing van pensioenfonds te wisselen. Dit resulteerde in een tweetal uitspraken. Hierna komen die aan bod.

In de procedures staan de volgende zaken centraal:

1. Mag HC eenzijdig besluiten over te stappen van uitvoerder, of moet FNV daar eerst mee instemmen?
2. En is de instemming van de ondernemingsraad van HC vereist?

Instemming vakbond niet vereist (uitspraak van 20 juni 2017).

HC's pensioenregeling is vastgelegd in een CAO en wordt uitgevoerd door Stichting Pensioenfonds Holland Casino (SPHC), een ondernemingspensioenfonds. Op enig moment zegt HC haar uitvoeringsovereenkomst met SPHC op en gaat zo'n overeenkomst aan met het algemeen pensioenfonds Stap. Zonder FNV's goedkeuring. FNV ageert daartegen. Zij stelt dat in de CAO is afgesproken dat HC-werknemers deelnemen in SPHC. SPHC als pensioenuitvoerder zou daardoor een CAO-afspraken zijn en wijziging daarvan zou alleen kunnen met instemming van de vakbonden.

De rechter gaat daar niet in mee en geeft werkgever HC gelijk. Want:

- Een specifieke met naam genoemde pensioenuitvoerder kan een CAO-afspraken zijn, maar alleen indien dat 'onmiskenbaar [blijkt] uit (de tekst van) de CAO zelf.
- Nergens in de CAO staat nadrukkelijk dat SPHC de pensioenuitvoerder van de HC-pensioenregeling is.
- Wel wordt her en der in de CAO verwezen naar SPHC, maar telkens in beschrijvende zin (en niet in normerende zin). Nergens uit de CAO blijkt dat HC-werknemers verplicht moeten deelnemen in SPHC.
- In de CAO staat juist dat de verplichte deelname aan de pensioenregeling wordt geregeld in de pensioenreglementen van SPHC, en dus niet in de CAO zelf. SPHC als pensioenuitvoerder kan dan ook niet een CAO-afspraken zijn.
- Tot slot: de CAO bepaalt expliciet dat voor wijziging (i) van de werkingssfeer van de pensioenregeling en (ii) van de omvang of de aard van de pensioenen, instemming van de bonden vereist is. De overgang naar een andere pensioenuitvoerder wordt daarin niet genoemd, wat er op wijst dat instemming dus niet nodig is.

Ook instemming ondernemingsraad is niet vereist (uitspraak van 22 mei 2017).

Een andere vraag die partijen verdeeld hield, is of de ondernemingsraad van HC een instemmingsrecht heeft op grond van de Wet op de ondernemingsraden. De ondernemingsraad vond van wel, en HC van niet. Wederom krijgt HC gelijk. Overigens: in deze procedure werd ervan uitgegaan dat de CAO hierover niets bepaalde.

De rechter oordeelt allereerst dat van enige inhoudelijke wijziging niet is gebleken. De ondernemingsraad wist volgens de rechter onvoldoende duidelijk te maken op welke punten de pensioenregeling inhoudelijk wijzigt (anders dan de uitvoering daarvan). Het besluit ziet derhalve niet op de pensioenovereenkomst. HC's besluit ziet wel op de uitvoeringsovereenkomst.

Vervolgens oordeelt de rechter dat vóór 1 oktober 2016 een ondernemingsraad geen wettelijk instemmingsrecht had betreffende het besluit te wisselen van uitvoerder. Tevens oordeelt de rechter dat in dit geval HC haar besluit te wisselen vóór oktober 2016 had gemaakt. De rechter baseert dat op verschillende omstandigheden (een concreet, schriftelijk besluit ontbrak namelijk), zoals een verklaring van de directeur human resources van HC en twee presentaties van pensioenadviseurs uit die tijd. Dat pas later de hoofdlijnen met de nieuwe uitvoerder Stap is uitgewerkt, dat de overeenkomst met Stap pas in maart 2017 is getekend en dat de beoogde overgangdatum is opgeschoven van 1 januari 2017 naar 1 juli 2017 doen voor de rechter er niet aan af dat vóór 1 oktober 2016 al de keuze voor Stap is genomen en het wettelijke instemmingsrecht toen nog niet gold.

NB

HC mocht in dit geval dus eenzijdig besluiten over te stappen naar een ander pensioenfonds. De vraag is of dat nu voor alle werkgevers geldt. Het antwoord daarop is ontkennend. Het zal telkens afhangen van de concrete omstandigheden, bijvoorbeeld de bewoordingen die zijn gebruikt in de desbetreffende CAO of de arbeidsovereenkomst. In november 2016 oordeelde Kantonrechter Amsterdam bijvoorbeeld nog tegenovergesteld in een soortgelijke zaak tussen KLM en haar ondernemingsraad (Ktr. Amsterdam 27 september 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:6084). Ik maak mij overigens sterk dat in deze HC-zaak CAO-partijen wel degelijk met elkaar hadden afgesproken dat SPHC dé pensioenuitvoerder is. Het is waar dat dát in de CAO niet expliciet staat. Ik wijd dat echter aan het feit dat dit zo vanzelfsprekend zal zijn geweest voor CAO-partijen dat zij dát daarom niet ook met zoveel woorden hebben opgeschreven. Dit zeg ik mede gezien de overige CAO-bepalingen, waarin bijvoorbeeld een groot aantal keer wordt verwezen naar SPHC en waarin de indexatieregeling sterk is verbonden aan SPHC als uitvoerder.

Overigens: de uitkomst kan ik wel billijken, maar dan omdat ik vermoed dat de overgang van SPHC naar Stap het pensioen(resultaat) niet (negatief) beïnvloedde en de noodzaak om over te gaan groot was. Zo lees ik op de website van SPHC dat er bij Stap een eigen collectiviteitskring zal zijn, dat de pensioenreglementen gelijk blijven, dat dezelfde risicohouding zal gelden, dat de dekkingsgraad een-op-een zal overgaan, dat de vooruitzichten op indexatie niet veranderen en dat het pensioenresultaat vergelijkbaar is.

(Ktr. Den Haag 22 mei 2017, 5787146 RP VERZ 17-50150 en Ktr. Den Haag 20 juni 2017, 5627213 RL EXPL 17-457 (allebei nog niet gepubliceerd))

Mr. T. Huijg